

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนหนองโนวิทยา อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. คำถามการวิจัย
2. วัตถุประสงค์การวิจัย
3. ขอบเขตการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
6. อภิปรายผลการวิจัย
7. ข้อเสนอแนะ

คำถามการวิจัย

การพัฒนาบุคลากรด้านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนหนองโนวิทยา โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน จะมีผลอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาครูในโรงเรียนหนองโนวิทยาให้สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ มีขอบเขตการดำเนินการดังที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย (Research Participants) จำนวน 7 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้วิจัย

1.2 ผู้ร่วมวิจัย ได้แก่

1.2.1 ผู้บริหาร

1.2.2 ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 รวม 5 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 85 คน ประกอบด้วย

2.1 ครูโรงเรียนหนองโนวิทยาที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ร่วมวิจัยและให้ข้อมูลหลัก

2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 80 คน

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมจำนวน 7 คน ประกอบด้วย

3.1 ผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาและช่วยตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน

3.2 วิทยากร จำนวน 2 คน

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research Principle) โดยดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) หากมีกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป ก็จะดำเนินการในรอบที่ 2 ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ประเภทของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้มี

5 ประเภท ประกอบด้วย แบบทดสอบ แบบประเมิน แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึก

2. ลักษณะของเครื่องมือ

2.1 แบบทดสอบก่อน-หลัง การอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นแบบทดสอบปรนัย แบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.2 แบบประเมิน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่

2.2.1 แบบประเมินผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.2.2 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของครู

2.2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

2.3 แบบสังเกต เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

2.3.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู

2.3.2 แบบสังเกตพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียน

2.4 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้คำถามที่เปิดโอกาสให้ครูหรือนักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ จำนวน 4 ฉบับ ได้แก่

2.4.1 แบบสัมภาษณ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.4.2 แบบสัมภาษณ์การศึกษาดูงาน

2.4.3 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครู

2.4.4 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียน

2.5 แบบบันทึก ใช้จดบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของผู้วิจัย ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมและภายหลังจากจบจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่

2.5.1 แบบบันทึกการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.5.2 แบบบันทึกการศึกษาดูงาน

2.5.3 แบบบันทึกการนิเทศภายใน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนหนองโนวิทยา อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 สรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันปัญหา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนหนองโนวิทยา อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ก่อนการพัฒนา พบว่า ครูบางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ ครูสนใจหรือให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญน้อยมาก ยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ชีตตนเองเป็นหลักไม่เตรียมการสอนล่วงหน้า ใช้แหล่งการเรียนรู้ไม่หลากหลาย ไม่ส่งเสริมกระบวนการคิด การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและการแสดงออกเต็มตามศักยภาพของนักเรียน นักเรียนขาดการวิเคราะห์ในบทเรียน ขาดการฝึกปฏิบัติจริงในกิจกรรมของบทเรียน และไม่มีความรู้ความเข้าใจในกระตือรือร้น ไม่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผู้วิจัยจึงดำเนินการพัฒนาครูเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถเขียนแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ โดยดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการปฏิบัติ (Action) ขั้นการสังเกต (Observation) และขั้นการสะท้อนผล (Reflection) ตามแนวคิดของเคมมิสและแม็กแท็กการ์ด

2. การดำเนินการพัฒนา

หลังการดำเนินการตามกลยุทธ์ของการวิจัย 3 กลยุทธ์ คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน โดยผู้วิจัย วิทยากร ผู้เชี่ยวชาญและผู้ร่วมวิจัย ทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลได้ดังนี้

2.1 พฤติกรรมการสอนของครูทั้ง 5 คน กล่าวโดยรวมพบว่า ก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดตัวเองเป็นหลักสำคัญ ไม่เตรียมการสอน ไม่วางแผนในการสอนล่วงหน้าแต่หลังจากได้มีการพัฒนาตามกลยุทธ์ แล้ว พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูตามตัวบ่งชี้ทั้ง 5 ตัวบ่งชี้ สามารถพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ในการสอนของครูทั้ง 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ คือ มีการจัดเตรียมแผนการสอนที่ตีมีเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของนักเรียน ในขณะที่เรียนก็สร้างบรรยากาศที่ปลูกเร้าใจ จูงใจ และเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีการกระตุ้นความสนใจของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย และให้รางวัลเป็นการเสริมแรงสำหรับนักเรียนที่ตั้งใจเรียน ส่วนนักเรียนคนไหนที่เรียนช้า หรือมีปัญหา ก็จะเอาใจใส่ดูแลเป็นพิเศษเพื่อหาทางช่วยเหลือให้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของนักเรียน การจัดการเรียนการสอน จะเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยอาศัยกระบวนการกลุ่ม ให้นักเรียนได้ลง

มือปฏิบัติกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ครูกำหนดให้เพื่อฝึกการแก้ปัญหาและหาคำความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนั้นครูยังให้นักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนในชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ส่วนการวัดและประเมินผลจะใช้วิธีการประเมินผลตามสภาพจริง ดูจากผลงาน และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย

2.2 พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจากเดิมที่เป็นผู้รับความรู้จากครู บอกให้จด ให้ท่องจำ และต้องฟังครูเพียงอย่างเดียว พบว่า พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนทั้ง 5 ตำบลซึ่ง มีการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์จินตนาการและแสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของตนเองอย่างมีความสุข ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่หลากหลายที่ครูผู้สอนจัดให้ ทั้งกิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมนอกห้องเรียน และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยการเรียนรู้จะใช้กระบวนการกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบตามความสามารถ และความถนัดช่วยเหลือกันในการทำงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ภายในกลุ่ม ส่งผลให้การเรียนรู้เกิดความท้าทาย ไม่น่าเบื่อ เพราะนักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้การเรียนรู้สนุกสนานและเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนหนองโนวิทยา อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 3 กลยุทธ์ คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน โดยผู้วิจัย วิทยากร ผู้เชี่ยวชาญและผู้ร่วมวิจัย ทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 5 คน เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของตนเอง สามารถพัฒนาตนเองตามตัวบ่งชี้การสอบได้จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ นักเรียนมีการปรับพฤติกรรมการเรียน มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติกิจกรรมที่ครูจัดให้ได้ตามความถนัดของนักเรียนอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของผลการประเมิน โดยรวมทุกกิจกรรมที่ 4.78 จัดอยู่ในเกณฑ์การประเมินที่ระดับ มากที่สุด ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ที่ระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.51 เป็นที่น่าพอใจของผู้วิจัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย นักเรียนและผู้บริหารโรงเรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

อภิปรายผล

ผลของการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนหนองโนวิทยา อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อพัฒนาครูในโรงเรียนหนองโนวิทยาให้สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนหนองโนวิทยา ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย ได้ทำการศึกษาโดยการจัดประชุมปรึกษา (Focus Group) พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนหนองโนวิทยา ยังไม่เหมาะสม ครูบางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน ครูผู้สอนไม่สนใจหรือให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญน้อยมาก ยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ยึดตนเองเป็นหลัก ไม่เตรียมการสอนล่วงหน้า ใช้แหล่งการเรียนรู้ไม่หลากหลาย ไม่ส่งเสริมกระบวนการคิด การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและการแสดงออกเต็มตามศักยภาพของนักเรียน นักเรียนขาดการวิเคราะห์ในบทเรียน ขาดการฝึกปฏิบัติจริงในกิจกรรมของบทเรียน และไม่มีความรู้ความเข้าใจในบทเรียน ส่งผลให้นักเรียนไม่กล้าแสดงออก ขาดเรียนบ่อย ขาดความรับผิดชอบและความกระตือรือร้น ไม่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ไม่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับ กิ่งแก้ว มิตรวิจารณ์ (2551 : 90-91) ที่พบว่าก่อนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยังยึดติดอยู่กับวิธีสอนแบบบรรยาย ซึ่งการสอนและการประเมินผลในลักษณะนี้ ส่งผลให้นักเรียนไม่สามารถพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หรือแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ นักเรียนจะเกิดความรู้เฉพาะในเนื้อหา และจะพัฒนาเฉพาะด้านความจำ เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน และยังไม่สอดคล้องกับ สุนทรา กุลาสา (2548 : 2-3) และเฉลิม มาตย์วิเศษ (2548 : 81-89) ที่พบว่าก่อนการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูยังสอนแบบวิธีบรรยายไม่มีเทคนิคที่หลากหลาย สอดคล้องกับบรรจง อัครประชะ (2548 : 107-108) ที่พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดบรรยายกาศให้แก่ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข และการใช้สื่อที่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนและสอดคล้องกับทองสุข เทพารส (2548 : 68-70) ที่พบว่า ก่อนการพัฒนาครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในห้องเรียนด้วยวิธีการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ เพราะยังมีพฤติกรรมการสอนแบบเดิม ๆ และยังคงสอดคล้องกับวันชัย ดอกไม้ทอง (2546 : 90-95) ที่พบว่า ก่อนการพัฒนาครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยตกลงร่วมกันจัดการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาโดยการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศภายใน

2. ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนหนองโนวิทยา ให้ดีขึ้นโดยใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยใช้กลยุทธ์การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งเมื่อเสร็จสิ้นทั้ง 3 กลยุทธ์แล้ว ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัยทั้ง 5 คน เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของตนเอง สามารถพัฒนาตนเองตามตัวบ่งชี้การสอนได้จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ นักเรียนมีการปรับพฤติกรรมการเรียน มีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติกิจกรรมที่ครูจัดให้ได้ตามความถนัดของนักเรียนอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินโดยรวมทุกกิจกรรมที่ 4.78 จัดอยู่ในเกณฑ์การประเมินที่ระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ที่ระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.51 เป็นที่น่าพอใจของผู้วิจัย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย นักเรียนและผู้บริหารโรงเรียน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ กิ่งแก้ว มิตรวิจารณ์ (2551 : 90-91) ที่พบว่า การพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลังการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน โดยการทำก้าบติดตามการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า มีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งในเรื่องการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดี มีประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมาจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้เหมาะสมกับชั้นเรียน และวัยของผู้เรียนทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น สอดคล้องกับบรรจง อัครประพะ (2548 : 107-108) ที่พบว่า หลังการพัฒนาครูมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ มีการจัดบรรยากาศให้แก่ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข และการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทฤษฎี ทหารส (2548 : 68-70) ที่พบว่า หลังการพัฒนาครูมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการสอนได้เป็นที่น่าสนใจและสอดคล้องกับสุนทร พิมพัส

(2548 : 82-85) ที่พบว่า หลังการพัฒนาครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ และสอดคล้องกับคิเรก ผาสุขมูล(2548 : 72-74) ที่พบว่าหลังการพัฒนา ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดียิ่งขึ้นครูมีแผนการสอน มีกิจกรรมที่สอดคล้องกับค้องกัน มีเทคนิค การนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นสอน ชั้นสรุป และมีวิธีการสอนที่หลากหลายรูปแบบมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ประเสริฐ หมิมทอง (2547 : 144-145) ที่พบว่า หลังการพัฒนาทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและเกิดการพัฒนาศาสตร์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ พฤติกรรมการสอนของครูตามตัวบ่งชี้ 5 ตัวบ่งชี้ สามารถพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ในการสอนของครูทั้ง 5 ตัวบ่งชี้ พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนทั้ง 5 ตัวบ่งชี้ มีการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยตัวบ่งชี้ที่พัฒนาในระดับมากที่สุด อยู่ที่นักเรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์จินตนาการและแสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผลและผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของตนเองอย่างมีความสุข ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และยังสอดคล้องกับ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 38) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ให้ผู้เรียนมีความสามารถทางความคิด การแสวงหาและสร้างความรู้ และมีคุณธรรมจริยธรรมนั้น จำเป็นจะต้องเปลี่ยนวิธีการสอนแบบท่องจำ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตจริง มาเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริง ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้เรียนโดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ และเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ปัจจัยที่ทำให้ผลดำเนินการพัฒนาครูเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้อันเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนหนองโนวิทยา อำเภอหนองสูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ประสบความสำเร็จสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผ่านเกณฑ์การประเมินในระดับ มาก ค่าเฉลี่ยที่ 3.51 ขึ้นไปทุกกิจกรรม อาจมาจากเหตุผล ดังนี้

1. วิทยากรที่มาให้การอบรมมีความรู้ ความสามารถ ตั้งใจ เอาใจใส่ในการอบรม และมีปฏิสัมพันธ์ดีกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่เข้ารับการฝึกอบรม ทำให้บรรยากาศเป็นกันเอง ไม่น่าเบื่อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทราณี สงวนนาม (2544 : 5) ที่กล่าวไว้ว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการจะเป็นการแก้ปัญหาและฝึกปฏิบัติงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลที่สนใจหรือมี

ปัญหาาร่วมกัน ได้แก่ผู้เข้าร่วมอบรมและวิทยากรนั่นเอง ซึ่งเมื่อการฝึกอบรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเสร็จสิ้นก็จะได้ชิ้นงานจากการปฏิบัติด้วย

2. การศึกษาดูงาน จากโรงเรียนที่เป็นต้นแบบและประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดเป็นวิธีหนึ่งในการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ที่ขึ้น หรือได้รับความรู้ใหม่ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ สมจินตนา ภักดีวงศ์ (2540 : 80) ที่กล่าวไว้ว่า การศึกษาดูงานเป็นกระบวนการศึกษาที่มีจุดประสงค์เพื่อเพิ่มมวลประสบการณ์แก่บุคคลในหน่วยงานให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ รับคำปรึกษา แนะนำ หรือวิธีการแนวทาง ตลอดจนรูปแบบต่าง ๆ ในการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของตนและหน่วยงาน และสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2543 : 659) วัตถุประสงค์สำคัญของการดูงาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจในเทคนิคและวิธีการทำงาน ของหน่วยงานที่ตนไปเยี่ยมชมด้วยตาของตนเองและยังได้มีโอกาสสอบถาม หรือแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และข้อคิดเห็นอันอาจนำมาใช้ปรับปรุงการทำงานในหน่วยงานของตน ทำให้ผู้ร่วมวิจัยได้รับความรู้ วิธีการต่าง ๆ ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือเปรียบเทียบกับสิ่งที่ผู้ร่วมวิจัยทำคืออยู่แล้วทำให้เกิดการกระตุ้นที่จะนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาปรับใช้ในการพัฒนางานต่อไป

3. การนิเทศการสอนของผู้ร่วมวิจัย ผู้บริหารโรงเรียน และวิทยากร เป็นแบบกัลยาณมิตร ให้คำแนะนำต่าง ๆ ดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมน อมรวิวัฒน์ (2542 : 216) ที่ได้วางรูปแบบกระบวนการกัลยาณมิตรนิเทศขึ้น เพื่อเป็นแนวทางที่ชัดเจนให้ครูต้นแบบปฏิบัติงานนิเทศครูเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับความตั้งใจของผู้ร่วมวิจัย ทำให้ผลการประเมินออกมาในระดับ มากที่สุด แสดงให้เห็นว่า รูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศได้สร้างการยอมรับและได้รับความร่วมมือจากครูเครือข่ายเป็นอย่างดี ทำให้ผู้ร่วมวิจัยมีความพึงพอใจต่อการนิเทศการสอน ตระหนักในการร่วมมือกันในการเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนำยุทธศาสตร์การนิเทศการสอนมาใช้ในโรงเรียน ทำให้ครูผู้สอนปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกศึกษาตามเรื่องที่สนใจและแสวงหาคำตอบด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและคอยชี้แนะ สอดคล้องกับวิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545 : 29) ซึ่งกล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสรุปไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ที่

แผนภูมิที่ 5 รูปแบบการพัฒนาคูเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 โรงเรียนควรจัดให้มีการนิเทศภายใน ติดตาม การปฏิบัติการสอนของครูอย่างใกล้ชิดเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.2 โรงเรียนควรมีการนำครูไปศึกษาดูงาน โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่องทุกปี

1.3 โรงเรียนควรมีการฝึกและส่งเสริมให้ครูในโรงเรียนสามารถนิเทศการสอนสังเกตการสอนและให้ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกันได้

1.4 โรงเรียนควรจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ครูได้ใช้สำหรับให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและนำไปใช้ทำโครงการในโอกาสต่อไป

1.5 โรงเรียนควรจัดให้มีเวลาในการฝึกอบรมภาคปฏิบัติมากขึ้นกว่านี้

1.6 โรงเรียนควรให้ครูผู้สอนเขียนแผนการจัดการเรียนการสอนเป็นภาคเรียนให้เสร็จสิ้น เพื่อประโยชน์ในการจัดเตรียมสื่อไว้ล่วงหน้า

1.7 โรงเรียนควรจัดตั้งงบประมาณ ไว้สำหรับจัดซื้อสื่อหรือผลิตสื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหากิจกรรม วิธีการ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน

1.8 การประเมินผลควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องในทุกกลุ่มสาระไม่ประเมินเฉพาะกับกลุ่มเป้าหมายเท่านั้น

1.9 ควรวางแผนในการดำเนินการจัดการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งการศึกษานอกสถานที่ล่วงหน้า

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

2.1 ควรเพิ่มจำนวนครั้งและเวลาที่ใช้ในการสังเกตการสอนของครู เพื่อพัฒนาครูให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรวิจัยการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.3 ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาครูในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านงานวิชาการ ด้านการเงิน ด้านธุรการ ด้านงานพัสดุ เป็นต้น